

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МОРСЬКОГО ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з навчально-методичної роботи

 Олена ДЯГИЛЕВА

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З освітньої компоненти	<u>Комерціалізація наукових досліджень</u>
Факультет	<u>Суднової енергетики</u>
Ступінь вищої освіти	<u>Доктор філософії</u>
Галузь знань	<u>27 Транспорт</u>
Спеціальність	<u>271 Морський та внутрішній водний транспорт</u>
Освітньо-наукова програма	<u>Управління судновими технічними системами і комплексами</u>
Курс	<u>I</u>
Форма навчання	<u>очна/заочна</u>

Робочу навчальну програму освітньої компоненти «Комерціалізація наукових досліджень» розробила згідно з навчальним планом й освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії зі спеціальності 271 – Морський та внутрішній водний транспорт (спеціалізація 271.02 – Управління судновими технічними системами і комплексами), к.е.н., доцент Стовба Т.А., 16 с., мова навчання – українська.

Програму розглянуто та перезатверджено на засіданні кафедри економіки та морського права
Протокол № 06 від «06» січня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Ірина ПАНЧЕНКО

Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ

Гарант освітньо-наукової програми

(підпис)

Володимир САВЧУК

Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ

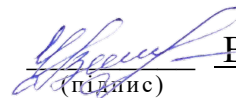
Завідувач аспірантурою та докторантурою

(підпис)

Едуард АППАЗОВ

Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ

Завідувач навчально-методичного відділу

(підпис)

Валентина ЧЕРНЕНКО

Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ

Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти ХДМА
Протокол № 1 від 19 вересня 2024 року

Позначення та скорочення:

ЄКТС – Європейська кредитно-трансферна система;

ОНП – освітньо-наукова програма;

Л – лекція;

ПЗ – практичне заняття;

СР – самостійна робота;

АО – аналітичний огляд;

Т – тестування;

ІНДЗ – індивідуальне науково-дослідне завдання

1. Місце освітньої компоненти в структурі освітньо-наукової програми

Освітня компонента «Комерціалізація наукових досліджень» у структурі освітньо-наукової програми «Управління судновими технічними системами і комплексами» входить до блоку дисциплін з набуття універсальних навичок дослідника циклу загальної підготовки докторів філософії.

Метою вивчення освітньої компоненти є формування у аспірантів розуміння сутності та особливостей інтелектуальної діяльності, змісту та структури права інтелектуальної власності, розуміння механізму та принципів комерціалізації результатів наукових досліджень, структури майнових та немайнових прав на результати наукової діяльності, методів їх оцінки та захисту.

Завданням освітньої компоненти є:

вивчення сутності, видів та результатів інтелектуальної наукової діяльності в умовах постіндустріальної економіки;

дослідження змісту, механізму та функцій комерціалізації результатів наукових досліджень;

опрацювання сутності, видів та механізму захисту об'єктів авторського права, промислової власності, засобів індивідуалізації;

порівняльний аналіз принципів та форм фінансування комерціалізації результатів наукових досліджень;

аналіз методів оцінки комерціалізації результатів наукових досліджень.

Освітня компонента містить :

- лекції, під час яких розглядаються ключові моменти та основні положення;

- практичні заняття для отримання необхідних компетентностей щодо використання аналітичного інструментарію та перевірки правильності розв'язання кейсів;

- самостійну роботу, яка міститься у поглибленому вивченні окремих питань та проблем курсу за навчальними посібниками, монографіями,

нормативною та законодавчою базою, іншими додатковими джерелами, передбачає виконання індивідуального науково-дослідного завдання, підготовку відповідей на тестові і контрольні запитання.

Вивчення освітньої компоненти «Комерціалізація наукових досліджень» направлено на формування наступних програмних результатів навчання (табл.1.1).

Таблиця 1.1. Компетентнісні вимоги до умінь фахівців відповідно до освітньо-наукової програми

№	Основні програмні результати навчання, якими повинен оволодіти здобувач
ПРН 02.	Здатність узагальнити плани управління матеріальними ресурсами для забезпечення наукових досліджень;
ПРН 03.	Вміння розробити стратегічні плани щодо сфер застосування науково-дослідних розробок;
ПРН 04.	Вміння складати плани оперативного та тактичного управління дослідницькою діяльністю;
ПРН 05.	Вміння встановити самостійно дослідницькі цілі;
ПРН 28.	Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів у сфері транспортних технологій та дотичних міжосвітня компонентарних напрямків.

Освітня компонента тісно пов'язана з освітньою компонентою «Професійна етика науковця», і передуює вивченню освітніх компонент циклу професійної підготовки. Міжпредметні зв'язки ОК «Комерціалізація наукових досліджень» з іншими освітніми компонентами освітньо-наукової програми наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2. Міжпредметні зв'язки, які забезпечуються (наступними) освітніми компонентами

№	Навчальна освітня компонента
	Попередні освітньої компоненти
1	Професійна етика науковця
	Наступні освітньої компоненти
2	Ремонт засобів транспорту з використанням нових технологій та матеріалів
3	Сучасні стратегії ремонту транспортних систем та засобів

Для досягнення поставленої мети та отримання програмних результатів навчання при викладанні освітньої компоненти використовуються наступні методи: метод аналізу кейсів, діалогового спілкування, дослідницькі методи, метод інтерактивного навчання, демонстрації, моделювання реальних життєвих ситуацій, компонентарний підхід.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувачі повинні

знати:

сутність та особливості комерціалізації результатів наукових досліджень;
технологію процесу комерціалізації науково-технічних розробок;
методику оцінювання корисності технології, етапи та форми комерціалізації нових технологій;

етапи планування комерціалізації наукових досліджень та розробки нових технологій;

вміти:

здійснювати реєстрацію авторських прав на результати інтелектуальної діяльності;

здійснювати управління процесом комерціалізації результатів наукових досліджень;

управляти ризиками комерціалізації результатів наукових досліджень.

отримати навички:

планування процесів комерціалізації наукових досліджень та розробки нових технологій;

ліцензування інтелектуальної власності як форми комерціалізації результатів наукових досліджень;

оцінювання корисності технології, етапи та форми комерціалізації нових технологій.

2. Зміст освітньої компоненти

Опис освітньої компоненти «Комерціалізація наукових досліджень».

Таблиця 2.1. Опис освітньої компоненти очної форми навчання

Термін вивчання освітньої компоненти		Обсяг освітньої компоненти		Розподіл академічних годин за видами занять очної форми навчання					Контроль знань		
Курс	Семестр	Всього академічних годин	Кредити ECTS	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Вид індивідуального завдання	Залік	Іспит
				Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	90	3	28	14	-	-	48	АО, ІНДЗ, Т	-	+

Таблиця 2.2. Опис освітньої компоненти заочної форми навчання

Термін вивчання освітньої компоненти		Обсяг освітньої компоненти		Розподіл академічних годин за видами занять очної форми навчання					Контроль знань		
Курс	Семестр	Всього академічних годин	Кредити ECTS	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Вид індивідуального завдання	Залік	Іспит
				Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	90	3	6	6	-	-	78	АО, ІНДЗ, Т	-	+

3. Структура навчальної освітньої компоненти

Таблиця 3.1. Зміст та опис освітньої компоненти для очної форми навчання

№ заняття	Назва теми	Обсяг, годин							
		Очна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Лекція	ЛЗ	ПЗ	СР	Лекція	ЛЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5	6				
1	Тема 1. Сутність і механізм комерціалізації наукових досліджень	4	-	2	4	-	-	-	7
2	Тема 2. Міжнародна правова охорона результатів наукових досліджень	4	-	2	5	2	-	1	8
3	Тема 3. Вартісне оцінювання об'єктів інтелектуальної власності	4	-	2	5	-	-	1	8
4	Тема 4. Маркетингові дослідження попиту на результати наукових досліджень	4	-	2	5	1		1	8
5	Тема 5. Особливості формування та розвитку авторського права	2	-	2	5	1	-	1	8
6	Тема 6. Технологічний аудит об'єкта комерціалізації	2	-	2	5	1	-	1	8
7	Тема 7. Комерціалізація майнових прав інтелектуальної власності	2	-		5	1	-	0,5	8
8	Тема 8. Ноу-хау як форма комерціалізації результатів наукових досліджень.	2	-	-	5	-	-	-	8
9	Тема 9. Управління трансфером і комерціалізацією технологій.	2	-	2	5	-	-	0,5	8
10	Тема 10. Оцінювання ефективності трансферу технологій	2	-	-	4	-	-	-	7
Всього		28	-	14	48	6	-	6	78

4. Рейтингова система для оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

Для оцінювання успішності здобувачів очної та заочної форми навчання використовується рейтингова система, яка передбачає розподіл балів за виконання всіх запланованих видів робіт.

Таблиця 4.1. Бальні оцінки для елементів контролю очної форми навчання

Елементи навчальної діяльності	Кількість занять	Максимальний бал за вид роботи	Всього за семестр, бали
Опрацювання контрольних питань за темами курсу на платформі LMS Moodle, виконання практичних робіт, виступи з аналітичними оглядами відповідно до тематики	7	4	28
Виконання індивідуального науково-дослідного завдання	1	42	42
Проходження підсумкового тестування на платформі LMS Moodle	1	30	30
Всього максимум за семестр			100
Формою підсумкового контролю є іспит. Здобувачі допускаються до складання іспиту за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з освітньої компоненти.			

Таблиця 4.2. Бальні оцінки для елементів контролю заочної форми навчання

Елементи навчальної діяльності	Кількість занять/ тем	Максимальний бал за вид роботи	Всього за семестр, бали
Опрацювання контрольних питань за темами курсу на платформі LMS Moodle, виконання практичних робіт, виступ з аналітичними оглядами відповідно до тем	7	4	28
Виконання індивідуального науково-дослідного завдання	1	42	42
Проходження підсумкового тестування на платформі LMS Moodle	1	30	30
Всього максимум за семестр			100
Формою підсумкового контролю є іспит. Здобувачі допускаються до складання іспиту за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з освітньої компоненти.			

Виконання та захист практичних робіт (очна/заочна).

Для здобувачів очної і заочної форми навчання передбачено виконання 7

практичних робіт, які оцінюються від 0 до 4 балів:

- за правильне виконання практичної роботи з наданням повної відповіді — 4 бали;
- за правильне виконання практичної роботи з наданням неповної відповіді — 3 бали;
- за правильне виконання практичної роботи без надання відповіді — 2 бали;
- за розв’язання виконання практичної роботи з помилками та з наданням неповної відповіді — 1 бал;
- за розв’язання виконання практичної роботи з помилками та без надання відповіді — 0 балів.

Індивідуальне науково-дослідне завдання або виступ в аудиторії за науковою тематикою, що відповідає плану навчальної дисципліни для здобувачів очної та заочної форм навчання оцінюється балами відповідно до табл. 4.3. В якості альтернати може бути підготовка до участі у міжнародній науковій конференції з доповіддю, що відповідає плану освітньої компоненти.

Таблиця 4.3. Розподіл балів за виконання індивідуального науково-дослідного завдання або виступ в аудиторії

Кількість балів за показник						Максимальна кількість балів
Повнота опрацьованого матеріалу		Вміння відповідати на поставлені запитання		Новизна		
0	14	0	14	0	14	

5. Засоби діагностики та питання для проведення підсумкового контролю знань

Контроль знань у рамках освітньої компоненти здійснюється з урахуванням європейської кредитно-трансферної системи.

Видами контролю знань є поточний контроль та семестрова атестація.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, консультацій із викладачем, самостійної роботи (опрацювання контрольних питань тем курсу, виконання практичних завдань, виконання індивідуального науково-дослідного завдання, тестування) і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача на певному етапі навчання.

Поточний контроль засвоєння знань з освітньої компоненти здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо розв'язання запропонованих кейсів, передбачених планом практичних занять, а також шляхом обговорення аналітичних оглядів, виступів, виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом виконання індивідуального науково-дослідного завдання та тестування на платформі LMS Moodle.

Семестрова атестація проводиться у формі іспиту.

Слід зазначити, що виконання всіх складових навчального плану є обов'язковою умовою вивчення освітньої компоненти. Роз'яснення складних тем або поглиблене вивчення додаткової інформації може відбуватися у часи консультацій відповідно до графіку.

Питання для підготовки до іспиту наведено нижче.

Питання для проведення семестрового контролю знань

1. Що розуміють під комерціалізацією наукових досліджень? Який вплив на економіку має комерціалізація наукових досліджень?
2. Сутність та завдання комерціалізації результатів наукових досліджень.
3. Коли починається та закінчується комерціалізація наукових досліджень?
4. Чи можна отримувати додаткові доходи за передачу права користування інноваційним продуктом? Відповідь обґрунтуйте.
5. Чи забезпечує інтелектуальна власність захист від недобросовісної конкуренції?

6. Що виступає основним джерелом нової інформації, нових знань, наукових досліджень?
7. Які існують форми інтернаціоналізації інновацій? Їх переваги та недоліки.
8. Види, форми і методи комерціалізації результатів наукової діяльності.
9. Всесвітня конвенція про авторське право, Бернська конвенція, Цивільний кодекс України, Закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу».
10. Сутність та структура відносин інтелектуальної власності.
11. Поняття, основні завдання, функції і принципи авторського права.
12. Всесвітня конвенція про авторське право, Бернська конвенція, Цивільний кодекс України, Закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу».
13. Суб'єкти та об'єкти авторського права.
14. Зміст та умови дії авторського права.
15. Специфічні ознаки авторського права.
16. Виникнення та реєстрація авторського права.
17. Міжнародні аспекти охорони авторських прав.
18. Особливості комерціалізації об'єктів авторського права.
19. Сутність та еволюція промислової власності.
20. Об'єкти промислової власності.
21. Поняття та ознаки винаходу (корисної моделі).
22. Процедура реєстрації прав на винаходи та корисні моделі в Україні.
23. Порядок визнання прав інтелектуальної власності на промисловий зразок та компонування інтегральних схем.
24. Особливості комерціалізації об'єктів промислової власності.
25. Ноу-хау як цінний об'єкт. Види ноу-хау.
26. Джерела права інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної діяльності людини.
27. Об'єктивне авторське право: поняття, загальна характеристика, джерела

28. Об'єкти авторського права: поняття, класифікація
29. Твори, які не охороняються авторським правом
30. Суб'єкти авторського права: поняття, класифікація.
31. Патентне право: поняття, загальна характеристика, джерела.
32. Патент: поняття, види та порядок отримання.
33. Інтелектуальна власність на наукове відкриття.
34. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
35. Договір комерційної концесії.
36. Принципи та завдання оцінки результатів інтелектуальної діяльності.
37. Оцінка результатів інтелектуальної діяльності в контексті їх комерціалізації.
38. Класифікація результатів інтелектуальної діяльності з позиції їхньої оцінки.
39. Оцінка економічної ефективності комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності.
40. Проблеми оцінювання об'єктів інтелектуальної власності в Україні.
41. Особливості оцінювання об'єктів інтелектуальної власності на різних стадіях життєвого циклу продукту.
42. Необхідність охорони та захисту прав інтелектуальної власності.
43. Форми захисту інтелектуальної власності.
44. Охорона та захист авторського права.
45. Види та результати інтелектуальної діяльності.
46. Форми розпорядження результатами інтелектуальної діяльності.
47. Організація маркетингових досліджень на ринку об'єктів інтелектуальної власності.
48. Етапи і методи оцінки об'єктів права інтелектуальної власності.
49. Процес управління інтелектуальною власністю.
50. Фінансові механізми комерціалізації результатів наукових досліджень.

51. Управління ризиками комерціалізації результатів наукових досліджень
52. Сутність та значення трансферу технологій у процесі комерціалізації результатів наукових досліджень.
53. Основні функції та складові трансферу технологій.
54. Види трансферу технологій.
55. Історія та особливості функціонування Національної мережі трансферу технологій України.
56. Проблеми трансферу технологій в Україні.
57. Нормативно-правові засади трансферу технологій в Україні.
58. Формування стратегії комерціалізації технологій.
59. Методичні підходи до визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності.
60. Загальні тенденції розвитку світового ринку результатів наукової діяльності.
61. Сутність та класифікація технологічного обміну.
62. Інноваційна інфраструктура забезпечення комерціалізації результатів наукової діяльності.
63. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва.
64. Життєвий цикл інновацій.
65. Інтелектуальна власність як товар.

6. Рекомендована література

Окрім основної рекомендованої літератури, необхідно керуватися урядовими рішеннями і постановами, наказами та іншими керівними документами Міністерства інфраструктури України, Міністерства освіти і науки України, використовувати студіювання джерельної бази, зокрема, статей та інтернет-ресурсів, які вийшли після затвердження даної програми.

Основна.

1. Базилевич В. Д., Ільїн В. В.. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку: монографія. Київ : Знання, 2008. 687с.

2. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручник. Київ : Знання, 2008. 431с.
3. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутр. справ, 2017. 140 с.
4. Інтелектуальна власність: підручник / Р.С. Кірін, В.Л. Хоменко, І.М. Коросташова. – Дніпро: Національний гірничий університет, 2012. 320 с
5. Чугрій Н.А. Комерціалізація інтелектуальної власності як необхідна умова інноваційного розвитку підприємства. *Причорноморські економічні студії*. №17.2017.С.137-141
6. Полторацька А., Стовба Т., Гребеннікова А. Формування і реалізація механізму комерціалізації результатів інноваційної діяльності. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. №1. С.37–46.
7. Трансфер технологій : підручник / А.А. Мазаракі, Г.О. Андрощук, С.І. Бай та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 556 с.
- Допоміжна.
8. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління: Моногр. Харків: ІНЖЕК, 2003.304 с.
9. Перерва П. Г. Трансфер технологій : [монографія] / Перерва П. Г. [и др.] ; под ред. д-ра екон. наук, проф. Перервы П. Г. и д-ра екон. наук, проф. Коциски Д. -Харків : Віровець А. П. ; Мишкольц, 2012. 667 с.
10. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: підручник. / О.А. Підопригора (ред.), О.Д. Святоцький (ред.). Київ: ВД «ІнЮре», 2004. 670с.
11. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навчальний посібник / Під загальною редакцією д.е.н., професора Ястремської О.М., к.е.н., доцента Верещагіної Г.В. Харків.:ВД «ІНЖЕК», 2010. 398 с.

12. Управління інтелектуальною власністю / П.М. Цибульов (ред.). Київ : К.І.С., 2005. 448с.
13. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: Підручник Київ: Либідь, 2006. - 480с
14. Черевко Г.В. Інтелектуальна власність: навч. посіб.. Київ : Знання, 2008. 412 с.
15. Іванюк О.В., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: навчально-наочний посібник. Житомир: В.Б. Котвицький, 2014. 163 с.
16. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

Інтернет-ресурси.

Закони, Постанови КМ, інфографіка та інші наочні матеріали, які викладено на сайті освітньої компоненти на платформі LMS MOODLE, наукові статті з відповідної тематики.